

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Õpetajakoolituse lõpetanud ja alustavad õpetajad EHISe andmetel

Rena Selliov, Kristel Vaher

Õpetajakoolituse lõpetanud ja alustavad õpetajad EHISe andmetel

Autorid: Rena Selliov, Kristel Vaher

Viitamine: Selliov, R., Vaher, K. (2018). Õpetajakoolituse lõpetanud ja alustavad õpetajad EHISe andmetel. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Haridus- ja Teadusministeerium

Munga 18, Tartu 50088, Eesti

E-post: hm@hm.ee

© autor ja Haridus- ja Teadusministeerium, 2018

Keeleline korrektuur: Inga Kukk

Kujundus: Kadi Serbak / Haridus- ja Teadusministeerium

Sisukord

Lühikokkuvõte	4
Miks see teema on oluline?	6
Üldise olukorra kirjeldus	8
Üldhariduskoolides on noorte õpetajate osakaal kasvanud	8
Õpetaja elukutse ei ole noorte jaoks esmane valik, aga õpetajaameti maine noorte hulgas on hea.....	9
Õpetajakoolituse lõpetanud perioodil 2006/2007–2016/2017	11
Õpetajakoolituse lõpetanud on kõigist lõpetanutest keskmiselt vanemad, lõpetanute arv on viimase 11 õppeaasta jooksul vähenenud poole võrra.....	11
4/5 õpetajakoolituse lõpetanutest on töötanud õpetajana vähemalt ühel õppeaastal.....	14
1/3 õpetajakoolituse lõpetanutest on õpetajana tööle asunud juba õpingute ajal. Need, kes on õpingute ajal töötanud, on keskmiselt vanemad kui õpetajakoolituse lõpetanud, kes asuvad õpetajana tööle pärast õpingute lõpetamist.....	15
Alustavad õpetajad	19
Alustav õpetaja on keskmiselt 35-aastane	19
2011/2012.–2017/2018. õppeaastal alustanud õpetajatest pooled on oma kõrgeimal haridustasemel läbinud õpetajakoolituse, ülejäänud on asunud õpetajana tööle teistelt erialadelt	20
Alustavad õpetajad asuvad eelkõige tööle piirkondadesse, kus on kõige enam õppeasutusi, ja õppeasutustesse, kus on kõige enam õpetajaid ja lapsi.....	22
Alustavate õpetajatega sõlmitakse tõenäolisemalt tähtajalised lepingud	24
Ligi 30% alustavatest õpetajatest töötavad koolis, kus nad tööle asuvad, maksimaalselt ühe õppeaasta	25
Tehtavad ja kavandatud tegevused.....	28
Kasutatud kirjandus	30
Lisa 1. 2006–2017 aastatel õpetajakoolituse lõpetanute töötamine õppeasutuste eri liikides .	31
Lisa 2. 2006/2007.–2016/2017. õppeaastal õpetajakoolituse lõpetanute esimene tööleasumine lõpetatud õppekava ainevaldkonna järgi	32
Lisa 3. Õpetajakoolituse lõpetanute keskmine vanus ainevaldkonna ja tööleasumise järgi	33
Lisa 4. 2011/2012.–2017/2018. õa esmakordselt õpetajatööd alustanud õpetajate kõrgeim kvalifikatsioon.....	34
Lisa 5. 2011/2012.–2017/2018. õa esmakordselt õpetajatööd alustanud õpetajate info kõrghariduse õppurite andmestikus vanuserühmade järgi	35

Lühikokkuvõte

- Õpetajate valdkonnas rakendatud meetmete tulemusena on nooremate kui 30-aastaste õpetajate osakaal Eestis tõusnud OECD riikide keskmisega peaaegu samale tasemele (OECD riikide keskmine 10%, Eestis 9%), alustavate õpetajate hulgas on meessoost õpetajate osakaal oluliselt kõrgem kui kõigi õpetajate hulgas (üldhariduses alustavate õpetajate hulgas keskmiselt üle 20%, kõigi õpetajate hulgas keskmiselt 14%) ning õpetajaametisse asub suhteliselt palju neid, kes on omandanud kõrgeima haridustaseme mõnes muus valdkonnas, mitte õpetajakoolituses.
- Õpetajakoolituse lõpetanute puhul ei saa rääkida lineaarsest karjäärimudelist, sest kolmandik lõpetanutest töötas õpetajana juba õpingute ajal ja viiendik kõigist 2006/2007.–2016/2017. õppeaastal õpetajakoolituse lõpetanutest ei ole 2017/2018. õppeaasta seisuga mitte kunagi õpetajana töötanud. Paljud lõpetanud on eri aegadel töötanud eri liiki õppeasutustes, näiteks koolieelsetes lasteasutustes, üldhariduskoolides ja kutseõppeasutustes. Arvestades üldist vajadust uute õpetajate järele, asuvad õpetajana tööle liiga vähesed õpetajakoolituse lõpetanud.
- Õpetajakoolituses on katkestajate osakaal kõigi aastate keskmisena väiksem kui kogu kõrghariduses. Muret tekitab see, et kui kogu kõrghariduses katkestamine väheneb, siis õpetajakoolituses kasvab.
- Kui õpetajate arv Eesti haridussüsteemis on 2011/2012. õppeaastaga võrreldes kasvanud 5% võrra, siis 40–49-aastaste õpetajate arv 2011/2012. aastaga võrreldes vähenenud 11% võrra. Kõigis ülejäänud vanusegruppides on õpetajate arv 2011/2012. õppeaastaga võrreldes kasvanud.
- Nii õpetajakoolituse lõpetanu kui ka alustav õpetaja on keskmiselt pisut üle 30 aasta vana. Arvestades, et alla 30-aastaste õpetajate osakaal Eestis on juba sisuliselt OECD keskmisega samal tasemel, kuid OECD keskmisega võrreldes on puudu just 30–49-aastaseid õpetajaid, oleks hea lisaks 30-aastaste ja nooremate õpetajate osakaalu indikaatorile seirata muutusi vanusjaotuses laiemalt.
- Eelkõige üldhariduskoolis alustavate õpetajate seas on palju neid, kes on kõrgeima haridustaseme¹ omandanud mõnel muul erialal kui õpetajakoolituses. Seda on soodustanud 2013. aastal jõustunud määruse muudatused õpetajate kvalifikatsiooninõuetes, millega loodi paindlikumad teed õpetajaametisse sisenemiseks. Teisalt võivad näiteks muul erialal magistrikraadi omandanud olla õpetajakoolituse läbinud bakalaureuseastmel.

¹ Kõrgeim omandatud haridustase – isiku kõrgeim omandatud haridustase, nt inimese puhul, kes on omandanud nii bakalaureuse- kui ka magistrikraadi, on kõrgeim omandatud haridustase magistrikraad

- Alustavate õpetajatega sõlmitakse tihti tähtajalisi lepinguid ja probleemiks on nende tööle asumine septembrikuus, kui töö koolis juba algab ning uutel õpetajal, kel ei ole veel õpetamiskogemust, võib olla keeruline õpetamise kõrvalt õppetööd ette valmistada. Tähtajaliste lepingute sõlmimise põhjuseks võib olla õpetaja ametikohale vastava kvalifikatsiooni puudumine või asenduskoht.
- Väiksematel, hõredamalt asustatud piirkondades asuvatel koolidel ja lasteaedadel, kus paljud õpetajad ei tööta täiskoormusega, on raskem uusi õpetajaid tööle värvata, kuid samas on loogiline, et alustav õpetaja liigub sinna, kus on võimalik töötada täiskoormusega, kus on rohkem õpilasi ja kus ta saab kasutada muid hüvesid.
- Ligikaudu 30% 2011/2012.-2016/2017. õppeaastatel alustanud õpetajatest on õppeasutuses, kus nad õpetajakarjääri alustasid, olnud tööl maksimaalselt ühe õppeaasta. Ainult Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmetele tuginedes on vaid osaliselt võimalik iseloomustada neid alustavaid õpetajaid ja nende töökeskkonda, kes lahkuvad koolist juba esimesel tööaastal. Et välja selgitada lahkumise kõik põhjused ja pakkuda välja uusi tegevusi olukorra parandamiseks, on koos EHISe andmetega vaja analüüsida õppeasutuste rahuloluküsitluse andmeid.

Miks see teema on oluline?

Elukestva õppe strateegias on olulise probleemina esile toodud, et õpetaja elukutse ei ole atraktiivne – noorte ja meesõpetajate osakaal ning konkurss õpetajakoolituse õppekavadel on väike ning õpetajaks õppinud ei lähe kooli tööle (Eesti elukestva õppe strateegia 2020). Strateegia raames on õpetaja elukutse atraktiivsuse tõstmiseks rakendatud erinevaid tegevusi, näiteks õpetajatele väärrika töötasu tagamine, õpetaja ja õppejõu töötasu diferentseerimise aluste väljatöötamine, täiendusõppesüsteemi ja hindamist toetavate infosüsteemide loomine ja kasutuselevõtt ning õpetajaameti mainet tõstvad programmid. Programmide peamised sihtrühmad on töötavad õpetajad, noored, kes võiks õpetajaks õppida, ning varasema töökogemusega inimesed, kes kaaluvad pööret tööelus ja on huvitatud õpetajana töötamisest (Eesti elukestva õppe strateegia 2020). 2013. aastal loodi õpetajate kvalifikatsiooninõudeid muutes ka alternatiivsed teed õpetajaametisse asumiseks. Lisaks loodi võimalus õpetajana tööle asuda õpetajakoolitusega mitte seotud magistriõppe õppekavade läbinutele, kes saavad tõendada oma pedagoogilist pädevust, taotlede õpetajakutse. 30-aastaste ja nooremate õpetajate arv üldhariduskoolides on vaatlusaluse perioodi jooksul kasvanud, kuid kuna kõigi õpetajate arv on kasvanud, siis nende osakaal kõigist õpetajatest on jäänud sisuliselt samaks (tabel 1).

Tabel 1. Elukestva õppe strateegia ja programmi „Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid“ indikaator

Indikaator	2012	2013	2014	2015	2016	2017		2018	2019	2020
						siht	tegelik			
30-aastaste ja nooremate õpetajate osakaal (%) üldhariduskoolides ¹	10,3	10,3	10,3	10,6	10,7	12	10,6	12,5	täpsustub 2018	12,5

Õpetajaamet ei ole erinevate uuringute ja analüüside andmetel olnud Eesti noorte esimeste valikute seas (TNS Emor 2016) ning kuigi õpetajakoolitusse astujate keskmine hinne on üldisest keskmisest kõrgem, on õpetajakoolitusse õppima asujate riigieksamite tulemused keskmisest madalamad (Valk 2016, EHISE andmed). Noored ei pea küll õpetaja elukutset tihti oma esimeseks valikuks, aga õpetajaameti maine on noorte seas hea ning nende hinnangul võimaldab õpetajaamet arstiameti järel kõige enam teha oma igapäevatöös ühiskonnale suuri ja olulisi asju (TNS Emor 2016). Euroopa Komisjoni uuringus (Study on Policy Measures ... 2013) nimetatakse muuhulgas paljudes Euroopa riikides õpetajaametiga seotud muresid – õpetajaametisse ei asu enam parimad, sest ameti prestiiž on vähenenud ja töötingimused halvenenud, palk ei ole teiste intellektuaalsete erialadega samal tasemel, õpetajaskond vananeb ning kasvab oht, et kvalifitseeritud õpetajatest tekib puudus jne.

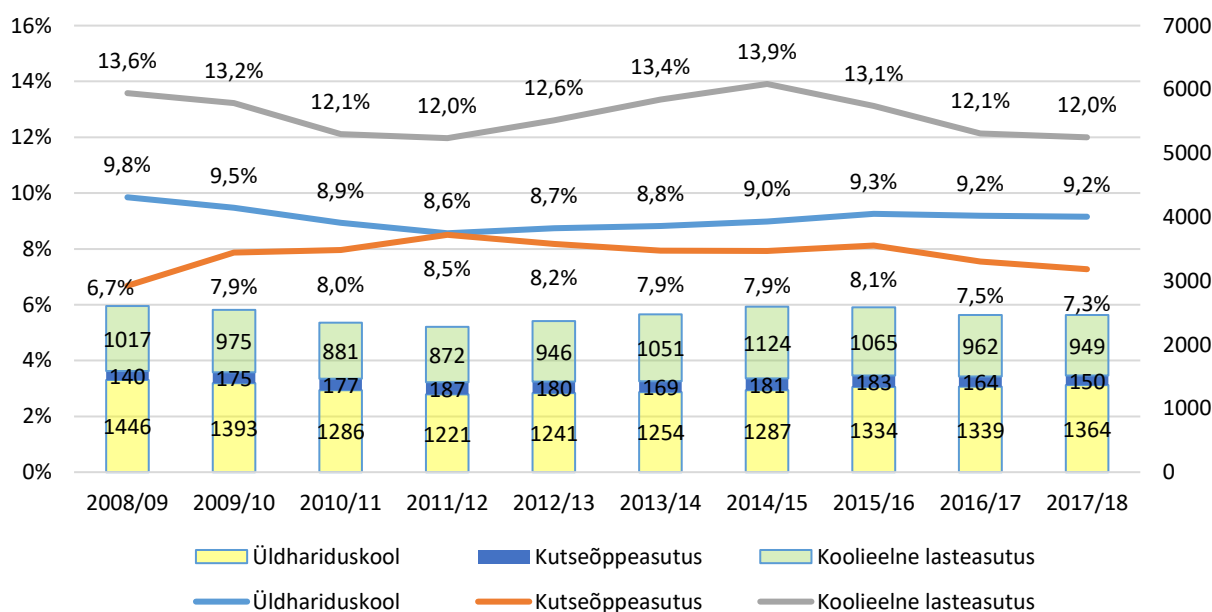
Käesolev ülevaade peaks andma esmase aluse õpetajakoolituse lõpetanute ja alustavate õpetajate tööle asumise ja tööle jäämise probleemistiku käsitlemiseks. Eelkõige antakse ülevaade EHISE andmete põhjal selguvatest probleemkohtadest ning seejärel tehakse ettepanekud probleemide edasiseks sügavamaks käsitlemiseks.

Esmalt esitatakse ülevaade sellest, kes on õpetajakoolituse lõpetanud, kas nad on õpetajana töötanud või töötavad ning kui töötavad, siis kus. Ülevaate teises pooles kirjeldatakse, mis iseloomustab alustavaid õpetajaid, st õpetajaid, kes on EHISE andmetel alustanud esmakordselt tööd õpetajana 2011/2012. õppeaastal või hiljem ning kes ei pruugi olla eelnevalt õpetajakoolitust läbinud. Kõik ülevaates kasutatud andmed pärinevad Eesti Hariduse Infosüsteemist, kui ei ole öeldud teisiti.

Üldise olukorra kirjeldus

Üldhariduskoolides on noorte õpetajate osakaal kasvanud

Eesti üldhariduskoolides töötab 2017/2018. õppeaastal 14 905, kutseõppeasutustes 2062 ja koolieelsetes lasteasutustes 7909 õpetajat. Üldhariduskoolides ja kutseõppeasutustes on **pool õpetajatest 2017/2018. õppeaastal 50-aastased ja vanemad** (sealjuures 60-aastaseid ja vanemaid õpetajaid on vastavalt peaaegu viiendik ja veerand). Koolieelsetes lasteasutustes aga on 60-aastaste ja vanemate osakaal 2017/2018. õppeaastal 15%, hoolimata sellest, et see on viimase kümne aastaga rohkem kui kaks korda kasvanud. Eesti üldhariduskoolides 2017/2018. õppeaastal töötavatest õpetajatest 20% on kas 65-aastased ja vanemad (st suure tõenäosusega lahkuvad õpetajaametist järgmise 5–10 aasta jooksul) või kuni 64-aastased kvalifikatsiooninõuetele mittevastavad õpetajad, kes samuti ei pruugi olla püsivad töötajad. Nooremate kui 30-aastaste õpetajate arv ja ka osakaal on nii üldhariduskoolides kui ka koolieelsetes lasteasutustes kõrgem kui kutseõppeasutustes. Viimase seitsme aasta jooksul on kasvanud just üldhariduskoolis töötavate nooremate kui 30-aastaste õpetajate arv ja osakaal kõigist õpetajatest (joonis 1).

Joonis 1. Nooremate kui 30-aastaste õpetajate arv ja osakaal Eesti üldhariduskoolides, kutseõppeasutustes ja koolieelsetes lasteasutustes 2008/2009.–2017/2018. õppeaastal

Allikas: EHIS

OECD riikide keskmisega võrreldes oli Eesti koolides 2015. aastal oluliselt vähem 30–49-aastaseid õpetajaid² (44% kõigist õpetajatest olid 30–49-aastased, OECD riikides keskmiselt

² Education at a Glance 2017, OECD, Indicator D5 'Who are the teachers?'
<http://dx.doi.org/10.1787/888933562277>

aga 54%; Eestist vähem oli 30–49-aastaseid õpetajaid vaid Itaalias, kus 30–49-aastaste õpetajate osakaal oli 36%). 50-aastaseid ja vanemaid õpetajaid oli Eestis OECD riikide keskmisega võrreldes oluliselt enam – Eestis oli nimetatud vanuses õpetajaid 47% kõigist õpetajatest, OECD riikides keskmiselt 35% kõigist õpetajatest. Nooremate kui **30-aastaste õpetajate osakaal kõigist õpetajatest oli Eestis samal ajal OECD riikide keskmisele lähemal, vastavalt 9% ja 10%.**

Õpetajate arv tervikuna, sh nooremate kui 30-aastaste õpetajate arv, on üldhariduskoolides ja koolieelsetes lasteasutustes 2011/2012. õppeaastast saadik kasvanud – nooremate kui 30-aastaste õpetajate arv on üldhariduskoolides kasvanud 12% ning koolieelsetes lasteasutustes 9%. **Samal ajal on aga üldhariduskoolides vähenenud 30–39-aastaste õpetajate arv (4% võrra) ja 40–49-aastaste õpetajate arv nii üldhariduskoolides kui ka koolieelsetes lasteasutustes – mõlemal pool 11% võrra.** Kutseõppeasutustes on vähenenud kõigi õpetajate arv ning vanusegruppide lõikes on kasvanud vaid 50–59-aastaste õpetajate arv. Samas on üldhariduskoolide õpetajate arv kokku kasvanud vaid Harjumaal (16%) ja Tartumaal (8%). Ülejäänud maakondades on üldhariduskoolide õpetajate arv 2011/2012. õppeaastaga võrreldes vähenenud. Kui 2011/2012. õppeaastal moodustasid Harju- ja Tartumaa õpetajad 49% kõigist Eesti õpetajatest, siis 2017/2018. õppeaastal 53%.

Õpetaja elukutse ei ole noorte jaoks esmane valik, aga õpetajaameti maine noorte hulgas on hea

EMORi uuringu andmetel tahaks kindlasti või pigem töötada õpetajana 16% Eesti gümnaasiuminoortest, 41% tudengitest ja 30% 35–50-aastastest Eesti elanikest (TNS Emor 2016). Õpetajatest sooviks juhul, kui nad praegu peaksid uuesti elukutset valima, õpetajana töötada 55%. Huvi õpetajaameti vastu hakkab suurenema mõni aeg pärast üldharidusõpingute lõppu, kui ennast on mingis muus valdkonnas teostatud.

Õpetajakoolituse lõpetanute arv ja osakaal kõigist kõrghariduse lõpetanutest on viimase kümne aasta jooksul vähenenud. OSKA raportis „Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: haridus ja teadus“ (2018) tuuakse esile, et uusi õpetajaid jõuab tasemeharidusest tööhõivesse piisavalt vaid lasteaiaõpetajate ja klassiõpetajate puhul, **kõigil ülejäänud kutsealadel ei kata tasemeõppes lõpetanud tööjõuvajadust, rääkimata sellest, et suur osa õpetajakoolituse lõpetanuid kas ei asu õpetajana tööle või ei jää tööle kauaks.** Uute õpetajate liialt vähenenud juurdekasv on probleem Euroopas üldisemalt. Näiteks Suurbritannias on õpetajate arv kiiresti vähenemas, samal ajal kui õpilaste arv kasvab kiiresti (Worth 2018).

Analüüsi „Kutse- ja kõrgharidusõpingute lõpetanute edukus tööturul 2016“ (Leppik 2018) andmetel on aga hariduse õppesuuna lõpetanute hõivesse jõudmine ja hõives püsimine üks kõrgemaid, olles isegi kõrgem kui näiteks informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiate õppesuuna lõpetanutel. Kuid üks põhjuseid, miks õpetajaamet ei ole tihti esmane karjäärivalik,

võib olla selles, et hariduse õppesuunal on nii bakalaureuse- kui ka magistriõppe lõpetanute palk keskmiselt väiksem kui kõigil lõpetanutel kokku. Vähemalt osaliselt võib see viidata ülejäänud erialadega võrreldes suuremale osakoormusega töötamisele. Võimalus töötada osakoormusega võib olla atraktiivne näiteks muude valdkondade spetsialistide jaoks või noortele lapsehoolduspuhkusel viibivatele õpetajatele. Kui paljudel erialadel on magistriõppe katkestanute palk kõrgem kui õppe lõpetanutel, siis hariduse õppesuuna lõpetanutel pigem mitte.

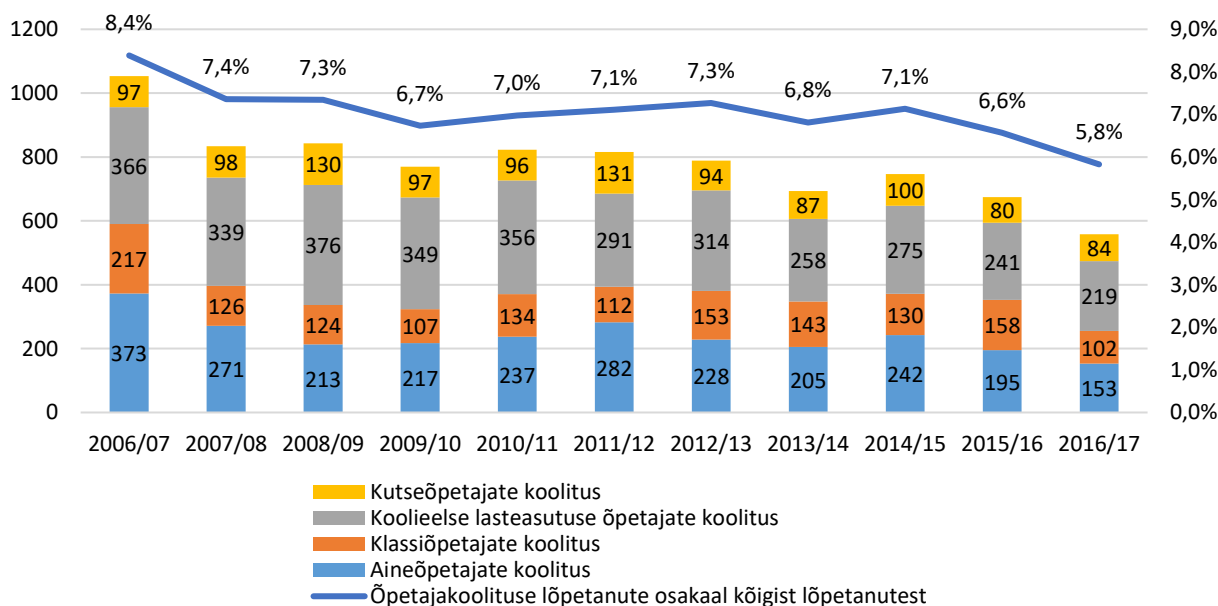
Rahvusvaheliste uuringute põhjal ei ole koolide jaoks peamine probleem selles, et uued õpetajad ei sisene haridussüsteemi, vaid selles, et õpetajakoolituse lõpetanud ei lähe üldse õpetajana tööle ja uued õpetajad lahkuvad koolist juba paari aasta järel (Lindqvist jt 2014). Uute õpetajate koolist lahkumine mõjub kahjulikult õpilaste edasijõudmisele ja toob koolidele kaasa olulisi kulusid (samas).

Õpetajakoolituse lõpetanud perioodil 2006/2007–2016/2017

Õpetajakoolituse lõpetanud on kõigist lõpetanutest keskmiselt vanemad, lõpetanute arv on viimase 11 õppeaasta jooksul vähenenud poole võrra

Õpetajakoolituse lõpetanute all mõeldakse isikuid, kes on 2006/2007.–2016/2017. õppeaastal³ lõpetanud hariduse õppevaldkonda kuuluva õppekava, mille õppetase annab lõpetamisel ettevalmistuse töötamiseks õpetajana. Õpetajana tööle asumise kohana on vaadeldud üldhariduskoole, koolieelseid lasteasutusi ja kutseõppeasutusi. Nimetatud õppeasutustes töötamiseks on kehtestatud riiklikud kvalifikatsiooninõuded.

Kõrghariduses lõpetas õpetajakoolituse õppekavarühmades⁴ 2016/2017. õppeaastal 558 inimest. Nende arv on 2006/07. õppeaastaga võrreldes vähenenud rohkem kui poole võrra (siis oli neid 1066), mis on oluliselt suurem kõigi lõpetanute arvu vähenemisest – kõigi lõpetanute arv on vähenenud veerandi võrra.

Joonis 2. Õpetajakoolituse lõpetanute arv õppekavagrupi lõikes ja nende osakaal kõigist lõpetanutest

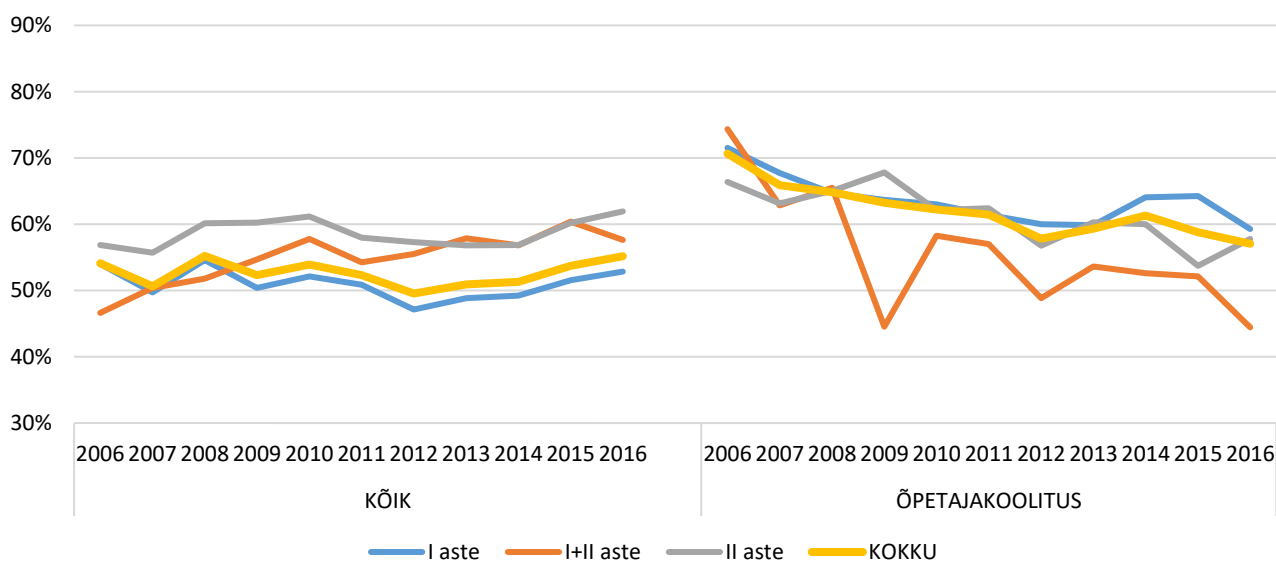
Allikas: EHIS

³ 2006/2007. õa lõpetas keskmiselt rohkem üliõpilasi, sh õpetajakoolituse vallas. Üheks põhjuseks oli 2002. aasta kõrgharidusreform, mille tõttu hakkasid lõpetama uued 3+2 süsteemi magistrid, aga ka eelmise süsteemi 4-aastase õppega bakalaureused ja üheaastase õpetajakoolituse läbinud.

⁴ Hariduse valdkonna õppekavarühmad on 0112 Koolieelikute õpetajate koolitus, 0113 Klassiõpetaja koolitus, 0114 Aineõpetajate koolitus. Analüüsis kasutatakse vana õppekavarühmade liigitust, st klassiõpetaja koolitus, aineõpetajate koolitus, koolieelikute õpetajate koolitus ja kutseõpetajate koolitus.

Kogu perioodi jooksul on õpetajakoolituse lõpetanud 7980⁵. Lõpetanute arv on vähenenud kõigis õppekavagruppides, kuid kõige enam aineõpetajate koolituses – rohkem kui kaks korda. Õpetajakoolituse lõpetanute osakaal kõigist lõpetanutest on vähenenud 8,5%-lt 6%-ni (joonis 2).

Kuigi keskmiselt moodustavad õpetajakoolituse õppekavadel lõpetanud kõigist lõpetanutest ja katkestanutest suurema osa kui kogu kõrghariduse I ja II astme peale kokku, on õpetajakoolituses lõpetanute osakaal kõigil õppeastmetel aja jooksul vähenenud ja seda kõige enam integreeritud õppes. Kogu kõrghariduses samas on lõpetanute osakaal lõpetanutest ja katkestanutest kasvanud (joonis 3). Õpetajakoolituse õppekavarühmade tasemel ei ole selgelt eristuvaid suundumusi võimalik välja tuua.

Joonis 3. Lõpetanute osakaal lõpetanutest ja katkestanutest

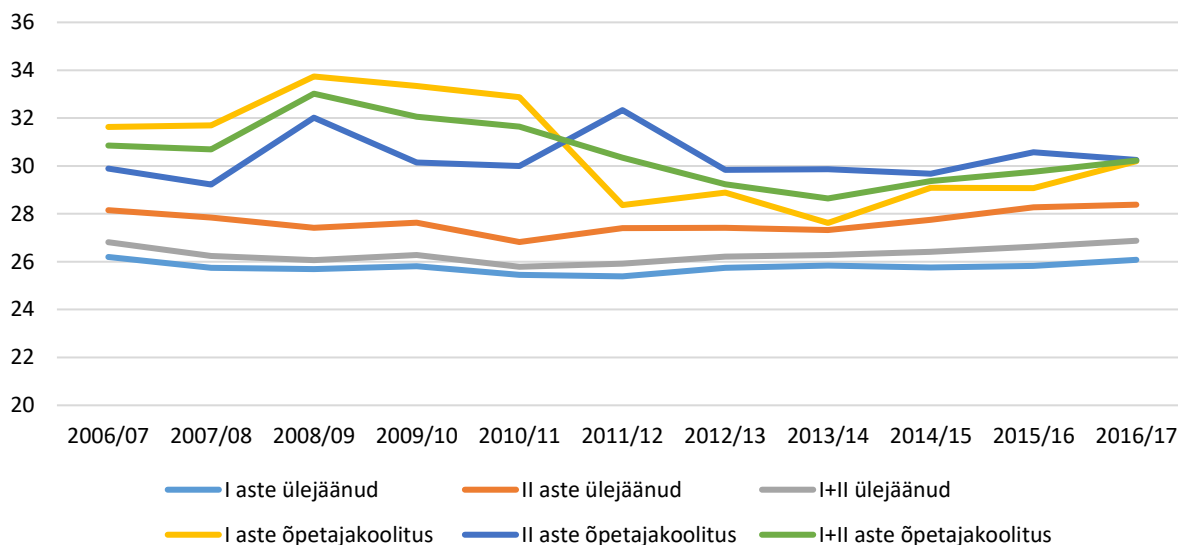
Allikas: EHIS

Õpetajakoolituse lõpetanud on keskmiselt vanemad kui muude õppekavade lõpetanud. Õpetajakoolituse lõpetanu oli 2006/2007.–2016/2017. õppeaastal keskmiselt 31⁶-aastane (joonis 4), teiste õppekavade lõpetanud on samal perioodil olnud keskmiselt 26-aastased (III õppeastet ei ole arvestatud). Õpetajakoolituse I astme lõpetanud olid eespool nimetatud perioodil muude õppekavade I astme lõpetanutest keskmiselt viis aastat vanemad. II astme õpetajakoolituse lõpetanute keskmise vanuse vahe muude õppekavade II astme lõpetanutega on olnud väiksem – õpetajakoolituse lõpetanud on olnud keskmiselt kaks aastat vanemad. Lisaks väärib tähelepanu, et kuni 2010/2011. õppeaastani oli I astme õpetajakoolituse lõpetanute keskmine vanus kõrgem kui II astme õpetajakoolituse lõpetanutel. Osaliselt avaldasid

⁵ Vaatluse all on kõik õpetajakoolituse õppekavad, mis annavad ettevalmistuse töötamiseks õpetajana, ja kõik õppetasemed. Lasteaiaõpetajad ja kutseõpetajad saavutavad täiskvalifikatsiooni juba bakalaureusetasemel. Koguarvus sisaldavad kõik isikud ühekordselt, hoolimata sellest, mitu õpetajakoolituse õppekava nad on lõpetanud.

⁶ V.a need lõpetanud, kelle vanuse kohta andmed puuduvad

keskmisele vanusele sel perioodil mõju kaug- ja mittestatsionaarse õppe lõpetanud⁷, kuid nende osakaal kõigist lõpetanutest ei ole muutunud nii palju, et põhjendada kogu vanuseerinevust.

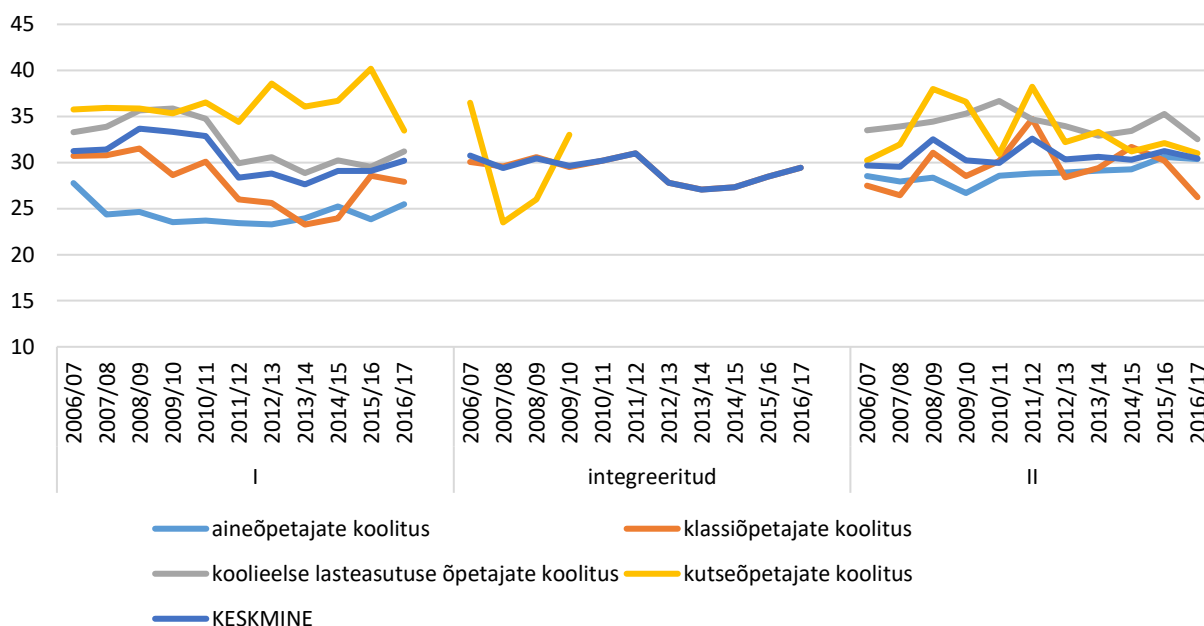
Joonis 4. Kõrghariduse lõpetanute keskmine vanus 2006/2007.–2016/2017. õppeaastal

Allikas: EHIS

Kõigist hariduse valdkonna lõpetanutest moodustavad keskmiselt 40% koolieelse lasteasutuse õpetajate koolituse õppekavarühma lõpetanud, 30% aineõpetajate koolituse õppekavarühma lõpetanud, 18% klassiõpetajate koolituse õppekavarühma lõpetanud ja 13% kutseõpetajate koolituse õppekavarühma lõpetanud. Kuigi kõik osakaalud on aastate lõikes mingil määral varieerunud, ei ole selgeid suundumusi võimalik esile tuua.

Õppekavarühmade järgi on keskmiselt kõige vanemad kutseõpetajate ja koolieelse lasteasutuse õpetajate koolituse lõpetanud ning kõige nooremad aineõpetajate koolituse lõpetanud (joonis 5). I astmes kutseõpetajate koolituse lõpetanud on vanemad kui II astmes kutseõpetajate koolituse lõpetanud.

⁷ Kellest omakorda suure osa moodustasid seni keskeriharidusega lasteaiasõpetajad, kes omandasid neil aastatel bakalaureusekraadi

Joonis 5. Õpetajakoolituse lõpetanute keskmine vanus õppeastme ja õppekavarühma järgi

Allikas: EHIS

4/5 õpetajakoolituse lõpetanutest on töötanud õpetajana vähemalt ühel õppeaastal

Kõigist 2006/2007.–2016/2017. õppeaastal õpetajakoolituse lõpetanutest 34% töötas EHISe andmetel rohkem kui aasta enne lõpetamist, lõpetamisega samal õppeaastal alustas tööd õpetajana 12%, lõpetamisele järgneval õppeaastal 21% ning kaks või rohkem aastat pärast lõpetamist 12% lõpetanutest. Seega on vaatlusaluse perioodi jooksul vähemalt ühel õppeaastal õpetajana töötanud 79%. Vaid 21% õpetajakoolituse õppekavadel lõpetanutest ei ole EHISe andmetel ei enne ega pärast õpetajakoolituse lõpetamist õpetajana töötanud (tabel 2). Kõigist vaatlusalusel perioodil õpetajakoolituse õppekavade lõpetanutest sisuliselt kolmandik on töötanud või töötab (seda nii enne kui pärast lõpetamist) üldhariduskoolides, pisut enam kui kolmandik koolieelsetes lasteasutustes. 6,7% kõigist õpetajakoolituse õppekavade lõpetanutest on töötanud õpetajana mitut liiki õppeasutustes – kas üldhariduskoolis ja koolieelses lasteasutuses või üldhariduskoolis ja kutseõppeasutuses jne. Kõigist koolieelse lasteasutuse õpetaja koolituse lõpetanutest ei ole vaatlusaluse perioodi jooksul õpetajana töötanud vaid 10%, aineõpetajate ja klassiõpetajate koolituse läbinutest veidi enam kui veerand ning kutseõpetajate koolituse läbinutest veidi enam kui kolmandik.

Tabel 2. 2006/2007.–2016/2017. õppeaastal õpetajakoolituse õppekavadel lõpetanute töötamine õpetajana 2006/2007.–2017/2018. õppeaastal

Õppekavad õppetasemetel, mis annavad ettevalmistuse töötada õpetajana	Õppeasutuse liik, kus õpetajakoolituse lõpetanud töötavad või on töötanud								Kokku
	ÜHK	KELA	KÕA	KELA, ÜHK	ÜHK, KÕA	KELA, KÕA	KELA, ÜHK, KÕA	ei ole töötanud õpetajana	
aineõpetajate koolitus	1523	138	54	113	79	2	2	705	2616
klassiõpetajate koolitus	897	113	1	91	7		1	396	1506
koolieelse lasteasutuse õpetajate koolitus	55	2835	1	145		3		345	3384
kutseõpetajate koolitus	347	51	180	78	45		4	389	1094
Kokku	2822	3137	236	427	131	5	7	1835	8600
aineõpetajate koolitus	58,2%	5,3%	2,1%	4,3%	3,0%	0,1%	0,1%	26,9%	
klassiõpetajate koolitus	59,6%	7,5%	0,1%	6,0%	0,5%	0,0%	0,1%	26,3%	
koolieelse lasteasutuse õpetajate koolitus	1,6%	83,8%	0,0%	4,3%	0,0%	0,1%	0,0%	10,2%	
kutseõpetajate koolitus	31,7%	4,7%	16,5%	7,1%	4,1%	0,0%	0,4%	35,6%	
Kokku	32,8%	36,5%	2,7%	5,0%	1,5%	0,1%	0,1%	21,3%	

Märkused: Koolieelsete lasteasutuste õpetajate kohta hakati EHISes andmeid koguma alates 2007. aastast. ÜHK – üldhariduskool, KELA – koolieelne lasteasutus, KÕA – kutseõppeasutus, HK - huvikool

Ainevaldkonniti on töötanud ja/või töötavad peamiselt ainult üldhariduskoolides loodusainete, matemaatika, informaatika, mitme aine ja sotsiaalsainete õpetajaks õppinud õpetajad – sisuliselt kaks kolmandikku kõigist nende ainevaldkondade õpetajakoolituse lõpetanutest (lisa 1). 5% kõigist õpetajakoolituse lõpetanutest on vähemalt ühel õppeaastal töötanud ka mõnes huvikoolis.

1/3 õpetajakoolituse lõpetanutest on õpetajana tööle asunud juba õpingute ajal. Need, kes on õpingute ajal töötanud, on keskmiselt vanemad kui õpetajakoolituse lõpetanud, kes asuvad õpetajana tööle pärast õpingute lõpetamist

Kõigist õpetajakoolituse lõpetanutest kolmandik on asunud tööle juba õpingute ajal. Viiendik lõpetanutest asub õpetajana tööle lõpetamisele järgneval õppeaastal ja viiendik ei ole 2017/2018. õppeaasta seisuga õpetajana tööle asunud (tabel 3).

Tööleasumine erineb õppekavarühmast sõltuvalt. Koolieelse lasteasutuse õpetajate koolituse lõpetanud on näiteks töötanud juba õpingute ajal oluliselt enam kui aine- või klassiõpetajate koolituse lõpetanud. Andmed näitavad, et need, kes on töötanud juba õpingute ajal, on keskmiselt vanemad kui need, kes asuvad õpetajana tööle pärast lõpetamist. Vanusevahe on suurem aineõpetajate ja klassiõpetajate koolituse lõpetanute hulgas (tabel 3).

Tabel 3. Õpetajakoolituse lõpetanute esimene õpetajana tööle asumine

Näitaja	Õppekavarühm	enne lõpetamist	lõpetamisega samal õppeaastal	lõpetamisele järgneval õppeaastal	2 või enam aastat pärast lõpetamist	ei ole õpetajana tööle asunud	Kokku
õpetajakoolituse lõpetanuid	aineõpetajate koolitus	779	280	583	276	698	2616
	klassiõpetajate koolitus	434	158	377	146	391	1506
	koolieelse lasteasutuse õpetajate koolitus	1364	478	730	473	339	3384
	kutseõpetajate koolitus	384	95	133	112	370	1094
osakaal kõigist õppekavarühmas lõpetanutest	aineõpetajate koolitus	30%	11%	22%	11%	27%	
	klassiõpetajate koolitus	29%	10%	25%	10%	26%	
	koolieelse lasteasutuse õpetajate koolitus	40%	14%	22%	14%	10%	
	kutseõpetajate koolitus	35%	9%	12%	10%	34%	
vanus lõpetamise õppeaasta 01.09 seisuga	aineõpetajate koolitus	31,1	26,5	26,5	24,6	25,1	27,3
	klassiõpetajate koolitus	34,0	27,8	27,0	26,9	26,1	28,9
	koolieelse lasteasutuse õpetajate koolitus	35,3	33,1	29,0	31,6	31,0	32,7
	kutseõpetajate koolitus	36,4	33,6	32,2	33,0	34,1	34,5
Õpetajakoolituse lõpetanuid		2961	1011	1823	1007	1798	8600
Osakaal kõigist lõpetanutest		34%	12%	21%	12%	21%	
Nende keskmine vanus		34,1	30,5	28,0	29,2	28,3	30,6

Allikas: EHIS

See, millal esimest korda õpetajana tööle asutakse, on seotud sellega, millises õppeastmes õpingud lõpetatakse. Näiteks koolieelse lasteasutuse õpetajate koolituses, kus on kõige suurem osakaal lõpetanuid, kes on töötanud õpingute ajal, on II õppeastmes lõpetanutest juba õpingute ajal töötanud 57%, I õppeastmes aga 39% (lisa 2). Aineõpetajate koolituse I astme lõpetanutest ei ole õpetajana tööle asunud 40%, kuid põhjus on selles, et õpetaja kutseõpingud ei ole neil selleks ajaks veel alanud või on läbitud vaid osaliselt. II õppeastmes aineõpetajate koolituse lõpetanutest ei ole tööle asunud 19%. Mingis osas on need erisused seotud ka vanusega (näiteks I õppeastmes aineõpetaja koolituse lõpetanud, kes kas asuvad tööle kaks või

enam aastat pärast lõpetamist või ei ole üldse tööle asunud, on keskmiselt kõige nooremad – vastavalt 23- ja 24-aastased.

Ka Eurostudenti uuringu (Haaristo jt 2017) andmetel on vanus ja töötamise tõenäosus positiivselt seotud – mida vanemad on üliõpilased, seda tõenäolisem on, et nad töötavad õpingute kõrvalt. Kui 30-aastastest ja vanematest üliõpilastest on hõivatud valdav enamus (87%), siis 25–29-aastaste ning 20–24-aastaste seas veidi vähem (vastavalt 75% ja 56%). Eesti kõrgkoolide 2015. aasta vilistlaste uuringu andmetel oli hariduse valdkonna vilistlaste õpinguteaegne töö õpitava erialaga kas väga lähedalt või suurel määral seotud 70% küsitlusele vastanutest. Vastamise aegne põhitöö oli õpitud erialaga väga lähedaselt või suurel määral seotud 84% hariduse valdkonna vilistlastest.

Lõpetamisele järgneval aastal⁸ töötab hariduse õppevaldkonna lõpetanutest kokku õpetajana veidi vähem kui kaks kolmandikku, sh üldhariduskoolides 22–31% (kõigi aastate lõikes keskmiselt 27%), kutseõppeasutustes 2–4% (keskmiselt 2,7%) ning koolieelsetes lasteasutustes 28–39% (keskmiselt 33,2%). Lõpetamisele järgneval aastal töötavad lõpetanud võivad olla tööle asunud nii enne õppima asumist, õppimise ajal kui ka järel – siin vaadeldakse nende töötamist pärast õpingute lõppu, kuid arvestamata töötamise algusaega. Töökäitumist seoses töötamise algusega vaadeldakse alustavate õpetajate peatükis. **Kõige enam töötavad aasta pärast lõpetamist omandatud erialal lasteaiasõpetajad (umbes ¾) ja kõige vähem kutseõpetajad – vaid iga seitsmes.** Aineõpetajate koolituse õppekavarühma lõpetanutest töötab lõpetamisele järgneval õppeaastal üldhariduskoolis keskmiselt 46%, klassiõpetajate koolituse õppekavarühma lõpetanutest 50%, koolieelse lasteasutuse õpetajate koolituse õppekavarühma lõpetanutest koolieelsetes lasteasutustes 74%, kutseõpetajate koolituse õppekavarühma õpetajatest kutseõppeasutustes aga vaid 14%.

Kaks või enam aastat pärast lõpetamist töötab õppeasutustes läbivalt pisut vähem lõpetanuid kui aasta pärast lõpetamist. Kuigi koolieelse lasteasutuse õpetajate koolituse lõpetanutest on nii aasta kui ka kaks aastat pärast lõpetamist koolieelsetesse lasteasutustesse tööle jäänud kõige suurem osa lõpetanutest, suureneb ühe õppeaasta jooksul lahkunud õpetajate arv enim – kaks aastat pärast lõpetamist töötab koolieelsetes lasteasutustes veel vaid 92% neist, kes töötasid seal aasta pärast lõpetamist (vt tabel 4).

⁸ Kui õpetaja töösuhe on ajutiselt peatunud (nt ta on läinud lapsehoolduspuhkusele), arvatakse ta töölt lahkunute hulka (ajutiselt peatatud lepingutega õpetajate töölt lahkunute hulgaast väljaarvamine on keeruline).

Tabel 4. Hariduse valdkonna õppekavariühmade lõpetanute töötamine õpetajana

	lõpetamise aastal või enne lõpetamist	aasta pärast lõpetamist	kaks või enam aastat pärast lõpetamist	Erinevus aasta ja kaks aastat pärast lõpetamist töötavate õpetajate osakaalu vahel
aineõpetajate koolituse õppekavariühma lõpetanud üldhariduskoolides	22,4%	46,0%	45,1%	98,0%
klassiõpetaja koolituse õppekavariühma lõpetanud üldhariduskoolides	21,7%	50,0%	48,2%	96,4%
kutseõpetajate koolituse õppekavariühma lõpetanud kutseõppeasutustes	10,0%	13,9%	13,1%	94,2%
koolieelse lasteasutuse õpetajate koolituse õppekavariühma lõpetanud koolieelsetes lasteasutustes	42,1%	74,3%	68,4%	92,1%

Allikas: EHIS

Kõigist õpetajakoolituse õppekavade lõpetanutest need, kes 2017/18. õppeaastal **õpetajana ei tööta**, kuid on varem õpetajana töötanud, on olnud õpetajakoolitust lõpetades keskmiselt **pisut nooremad** kui need, kes töötavad 2017/2018. õppeaastal (lisa 3). Sellised õpetajad on töötanud keskmiselt **vähem aastaid**, keskmiselt **vähemates õppeasutustes** ja õppeasutuses, kus nad viimati töötasid, **järjest vähem aastaid** kui need, kes töötavad õpetajana 2017/2018. õppeaastal.

Õpetajakoolituse lõpetanute ja õpetajana töötajate hulgas on palju neid, kes on töötanud õpetajana õpingute ajal ja tõenäoliselt ka enne õpingute alustamist. Need õpetajad on suure tõenäosusega oma elukutsevalikus kindlamad ja töötavad kauem.

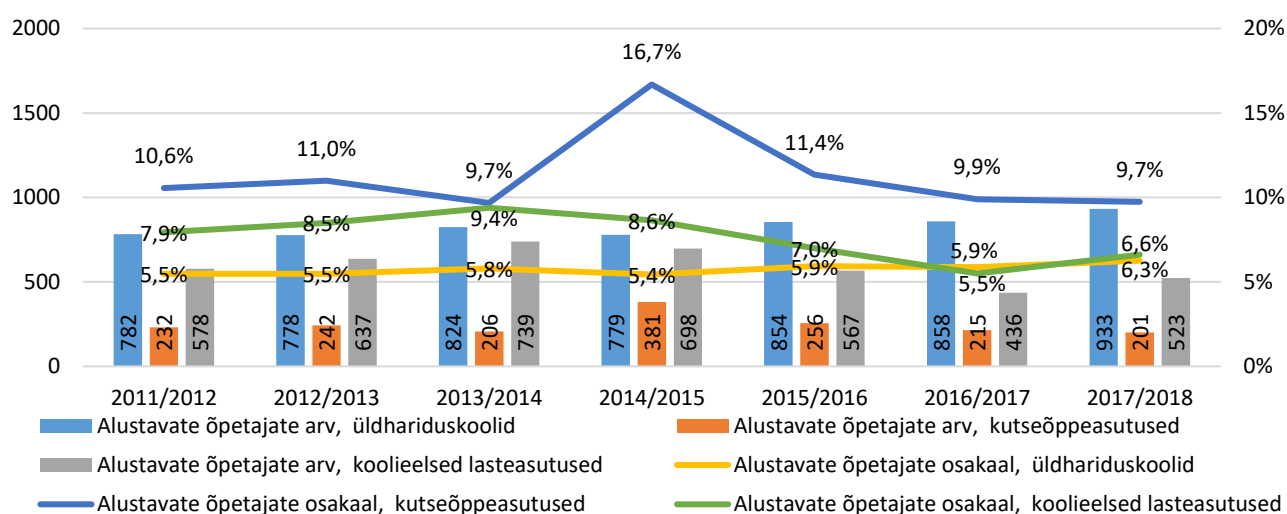
Alustavad õpetajad

Alustav õpetaja on keskmiselt 35-aastane

Alustavate õpetajatena käsitatakse õpetajaid, kes kajastuvad esmakordselt EHISe õpetajaregistris aastatel 2011–2017⁹. EHISe andmete puhul on vaatluse all ainult üldhariduskoolid, koolieelsed lasteasutused ja kutseõppeasutused¹⁰.

Alustav õpetaja võib 2006/2007. õppeaastast alates olla lõpetanud õpetajakoolituse, ta võib tegelikkuses olla ka õpetaja, kes on õpetajakutse omandanud enne 2006/2007. aastat ja/või töötanud õpetajana enne 2006/2007. õppeaastat, ning ta võib olla õpetaja, kes ei ole enne tööle asumist õpetajakoolitust läbinud, vaid on mõne muu ala taustaga. Seega kattuvad alustavad õpetajad õpetajakoolituse lõpetanutega vaid osaliselt.

Üldhariduskoolides on alustavate õpetajate arv ja osakaal kõigist õpetajatest 2011/2012. õppeaastaga võrreldes pisut kasvanud. Koolieelsetes lasteasutustes seevastu on alustavate õpetajate arv ja osakaal 2011/12. õppeaastaga võrreldes pigem vähenenud. Ka kutseõppeasutustes on alustavate õpetajate arv ja osakaal pigem pisut vähenenud (joonis 2), kuigi ühelgi juhul ei saa selget suundumust esile tuua.

Joonis 6. Alustavate õpetajate arv ja osakaal kõnealusel aastal töötavatest õpetajatest üldhariduskoolides, kutseõppeasutustes ja koolieelsetes õppeasutustes

Allikas: EHIS

⁹ Alustav õpetaja – õpetaja, kelle kohta ei ole enne tööle asumist EHISes alates 2006/2007. õa-st andmeid õpetajana töötamise kohta.

¹⁰ Nendes asutustes õpetajana töötamiseks kehtivad riiklikult kehtestatud kvalifikatsiooninõuded. Siiski on EHISe pedagoogide registri ajalugu ka nende õppeasutusteliikide sisukaks käsitlemiseks lühike – nt õpetajad, kes 2011. aastast alates on registreeritud alustavate õpetajatena, võivad tegelikult olla õpetajana töötanud EHISe eelsel ajal, st enne 2006/2007. õppeaastat. Huvikoolide õpetajaid alustavate õpetajate hulgas ei käsitleta. Huvihariduse register on kõigist registritest kõige uuem, õppeasutusi lisandub igal aastal enam kui teistes registrites ning olemasolevate andmete põhjal ei ole võimalik huvikoolides alustavatest õpetajatest arvestatavat ülevaadet saada.

Alustav õpetaja ei ole 25-aastane noor, vaid pigem ca 35-aastane. Koolieelses lasteasutuses alustavad õpetajad on kõige nooremad – keskmiselt 33,7-aastased. Üldhariduskoolides alustanud õpetajad on keskmiselt 34,6-aastased ning kutseõppeasutustes alustanud õpetajad 40,6-aastased. Nii üldhariduskoolides kui ka koolieelsetes lasteasutustes alustavatest õpetajatest rohkem kui kaks kolmandikku on kuni 39-aastased, kutseõppeasutustes alustavatest õpetajatest aga umbes pooled. Alustavate õpetajate hulgas on meessoost õpetajaid enam kui Eesti õppeasutustes keskmiselt – üldhariduskoolides alustavate õpetajate hulgas keskmiselt üle 20%, kutseõppeasutustes keskmiselt 40% ning koolieelsetes lasteasutustes keskmiselt 2%.

2011/2012.–2017/2018. õppeaastal alustanud õpetajatest pooled on oma kõrgeimal haridustasemel läbinud õpetajakoolituse, ülejäänud on asunud õpetajana tööle teistelt erialadelt

Pedagoogide registris sisalduvad andmed pedagoogide kõrgeima kvalifikatsiooni kohta (lisa 4). Selle järgi võib öelda, et kõrgharidus on 82% üldhariduses, 68% kutseõppeasutustes ja 62% koolieelsetes lasteasutustes alustavatest õpetajatest. Enne 2013. aasta 1. septembrit töötanud õpetajatel võis olla keskeriharidus ning nemad vastavad endiselt kvalifikatsiooninõuetele.

Väga paljud kõrgharidusega õpetajad on kõrghariduse omandanud enne 2006. aastat, see tähendab enne, kui loodi Eesti Hariduse Infosüsteemi õppurite register. Info nende omandatud tasemehariduse kohta on olemas pedagoogide registris, kuhu andmed on sisestanud õpetajate tööandjad, st koolid. Seetõttu ei pruugi omandatud eriala nimetus minna kokku õppekavade nimetustega ja neid ei ole võimalik valdkondadesse grupeerida. **Alustavate õpetajate omandatud hariduse info alates 2006. aastast on EHISe kõrghariduse õppurite andmestikus 55% üldhariduskoolides, 52% koolieelsetes lasteasutustes ja 34% kutseõppeasutustes perioodil 2011–2017 alustanud õpetaja kohta.**

Kui arvesse võtta ka isikud, kes alles õpivad kõrghariduses või on alustatud õpingud katkestanud, puudub EHISe kõrgharidusõppurite andmestikus info kolmandiku alustavate õpetajate kohta. 5% kõigist 2011.–2017. aastatel alustanud õpetajatest õpib 2017/2018. õppeaasta seisuga kõrghariduses. See, kas alustava õpetaja kõrghariduses õppimise kohta on EHISes andmed või mitte, erineb oluliselt alustava õpetaja vanusest sõltuvalt. **Kui alla 30-aastastest alustavatest õpetajatest puudub EHISes kõrghariduses õppimise info 7% kohta, siis 60-aastaste ja vanemate alustavate õpetajate puhul 93% kohta** (lisa 5). See on ootuspärane tulemus, kuna mida vanem on õpetaja, seda suurem on tõenäosus, et ta on omandanud hariduse enne EHISe andmebaasi loomist.

Järgnevalt räägitakse õpetajatest, kes on EHISe andmetel asunud esmakordselt õpetajana tööle 2011/2012.–2017/2018. õppeaastal ning lõpetanud kõrgkooli 2006/2007.–2016/2017. aastal, ja nende omandatud kõrgeimast haridustasemest, täpsemalt millise

õppevaldkonna õppekava on alustav õpetaja tema kõrgeimal haridustasemel lõpetanud (st 55% üldhariduskoolides, 34% kutseõppeasutustes ja 52% koolieelsetes lasteasutustes alustavatest õpetajatest).

Koolieelse lasteasutuse õpetajana alustanud ja alates 2006/2007. õppeaastast kõrghariduse omandanud isikutest on oma kõrgeima omandatud haridustaseme õpingud õpetajakoolituse õppekaval vaatlusalusel perioodil lõpetanud 61%. Üldhariduskoolides alustanud õpetajatest on õpetajakoolituse õppekava läbinud 41% ja kutseõppeasutustes alustanud 592 õpetajast 23% (tabel 5). Üldhariduskoolides ja kutseõppeasutustes alustanud õpetajatest 21% on lõpetanud humanitaaria ja kunstide õppevaldkonna õppekava, 12% koolieelsete lasteasutuste alustavatest õpetajatest aga tervise ja heaolu õppevaldkonna õppekava. Kui alustav õpetaja ei ole oma kõrgeimal haridustasemel läbinud õpetajakoolituse õppekava, võib ta selle siiski olla läbinud mõne madalama haridustaseme raames.

Tabel 5. Alustavate õpetajate omandatud kõrgharidus õppevaldkonna lõikes

Õppevaldkonna kood ja nimetus	Üldharidus-kool	KELA	Kutseõppe-asutus	Kokku	Üldharidus-kool	KELA	Kutseõppe-asutus	Kokku
01 Haridus (on õpetajakoolituse õppekava)	1326	1348	136	2801	41%	61%	23%	47%
01 Haridus (ei ole õpetajakoolituse õppekava)	158	71	25	253	5%	3%	4%	4%
02 Humanitaaria ja kunstid	664	181	123	952	21%	8%	21%	16%
03 Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	148	51	32	227	5%	2%	5%	4%
04 Ärindus, haldus ja õigus	172	109	99	370	5%	5%	17%	6%
05 Loodusteadused, matemaatika ja statistika	193	35	35	256	6%	2%	6%	4%
06 Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad	45	6	22	69	1%	0%	4%	1%
07 Tehnika, tootmine ja ehitus	68	18	55	141	2%	1%	9%	2%
08 Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	8	7	8	22	0%	0%	1%	0%
09 Tervis ja heaolu	243	272	35	541	8%	12%	6%	9%
10 Teenindus	213	106	22	338	7%	5%	4%	6%
Kokku	3238	2204	592	5970				

Allikas: EHIS

Alustavad õpetajad asuvad eelkõige tööle piirkondadesse, kus on kõige enam õppeasutusi, ja õppeasutustesse, kus on kõige enam õpetajaid ja lapsi

Enim esmakordselt õpetajatööd alustavatest õpetajatest asuvad tööle kas Harjumaa, Ida-Virumaa või Tartumaa üldhariduskoolides või lasteaedades, s.o **maakondades, kus on suurimad keskused, kus on suurem sündivus ja seega ka rohkem lapsi, mis omakorda tekitab vajaduse uute õpetajate järele**¹¹. 50% alustavatest koolieelsete lasteasutuste õpetajatest asub tööle Harjumaal, 14% Tartu maakonnas ja 9% Ida-Virumaal. Üldhariduskoolide alustavate õpetajate puhul on valikud samad – 48% läheb tööle Harjumaa, 14% Tartumaa ja 9% Ida-Virumaa üldhariduskoolidesse. Kutseõppeasutuste alustavate õpetajate kohta on piirkondlikke statistilisi näitajaid raske esitada, kuna kutseõppeasutusi on väga vähe¹² ja need ei paikne ühtlaselt üle Eesti. Üldiselt eelistavad ka kutseõppeasutustes õpetajateed alustavad õpetajad seda teha Tallinna ja Tartu kutseõppeasutustes, mis on kutseharidusõpilaste tõmbekeskused.

Järgnevalt võetakse vaatluse alla muud näitajad, mis iseloomustavad õppeasutusi, kuhu enim alustavaid õpetajaid on tööle siirdunud.

Alustavad õpetajad asuvad üldiselt tööle õppeasutustes, mida on kõige rohkem ja kus töötab kõige enam õpetajaid. 2011/2012.–2017/2018. õppeaastal on 77% kõigist üldhariduskoolidest munitsipaalomanduses eesti õppekeelega koolid. Neis koolides töötab keskmiselt 66% kõigist õpetajatest ja ka alustavatest õpetajatest asub neisse koolidesse tööle keskmiselt 63%. Keskmiselt 42% kõigist pedagoogidest töötab üle 200 õpilasega eesti õppekeelega munitsipaalomanduses üldhariduskoolides ja neisse asub tööle samuti keskmiselt 42% alustavatest õpetajatest.

Klassi täituvuse alusel asub 25% alustavatest õpetajatest tööle koolidesse, kus keskmine klassitäituvus põhikoolis on 20,1–24 õpilast, ja 23% koolides, kus klassi täituvus on kuni 10 õpilast. Piirkonniti selles osas sisulisi erinevusi ei ole.

Alustav õpetaja asub suure tõenäosusega tööle kooli, kus on suurem võimalus töötada täiskoormuse või sellele ligilähedase koormusega. Selle põhjused võivad olla erinevad – koolides, kus keskmine töökoormus on juba kõrge (täistööaja lähedane), vajatakse enam uusi õpetajaid, alustav õpetaja eelistab asuda tööle kooli, kus on suurem tõenäosus töötada täiskoormusega, või eelistab koole, mis asuvad Tartus ja Tallinnas, kus õpetajatel ongi keskmiselt kõrge koormus.

¹¹ Vaadeldakse 2011/2012.–2017/2018. õa kokku esmakordselt õpetajatööd alustanud isikute valikuid.

¹² Kokku 33 kutseõppeasutust

Arvestades, et 2011/2012.–2017/2018. õppeaastal on vastab vähemalt 75% õpetajatest kvalifikatsiooninõuetele keskmiselt 85 protsendis kõigist üldhariduskoolidest, on ka alustanud õpetajatest proportsionaalne osa (keskmiselt 82%) siirdunud üldhariduskoolidesse, kus vähemalt kolm neljandikku õpetajaskonnast vastab kvalifikatsiooninõuetele. Need on taas eelkõige suuremad munitsipaal- või riigikoolid. Keskmiselt 15% õpetajatest on asunud tööle sellisesse kooli, kus kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal jääb vahemikku 51–75%. Koole, kus kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal on kuni 50%, on keskmiselt vaid 3% kõigist õppeasutustest ning ka alustavatest õpetajatest keskmiselt 3% on asunud tööle neisse koolidesse. Nende koolide puhul on tõenäolisemalt tegu vähem kui 50 lapsega koolidega.

Alustavatest õpetajatest keskmiselt 58% asub tööle koolidesse, kus **õpetaja õpetab nädalas keskmiselt kaht õppeainet**. Umbes veerand alustavatest õpetajatest (28%) läheb tööle koolidesse, kus keskmine õppeainete arv õpetaja kohta on üks. Keskmine õppeainete arv nädalas on väiksem eraomanduses koolides ja rohkem kui 200 õpilasega munitsipaalkoolides. Enim ehk keskmiselt 14% 2011/2012.–2017/2018. õa alustavatest õpetajatest on siirdunud koolidesse, kus keskmine õppetundide arv õpetaja kohta on 17 õppetundi nädalas ja keskmiselt 13% alustavatest õpetajatest koolidesse, kus nimetatud näitaja on 19 õppetundi.

Uute õpetajate **kutseõppeasutustesse** tööle asumine on seotud eelkõige õppeasutuse suurusega – **enam uusi õpetajaid asub tööle õppeasutustesse, kus on rohkem õpilasi ja rohkem õpetajaid**. Õppeasutustes, kus on nii rohkem õpilasi kui ka õpetajaid, on ka õpetajate keskmine koormus kõrgem.

2011/2012.–2017/2018. õppeaastal on keskmiselt 75% kõigist kutseõppeasutustest olnud riigiomanduses ning keskmiselt 82% (õppeaastati 78–85%) kutseõppeasutustes õpetajatööd alustanutest asus samuti tööle riigiomandis olevates kutseõppeasutustes.

Vaadeldes perioodil 2011/2012.–2017/2018. alustanud kutseõpetajate keskmist tööle asumise osakaalu õpilaste arvu alusel, eristuvad ainsana kõige väiksemad, st kuni 100 õpilasega koolid (2017/2018. õppeaastal 3 kooli), kus kõigi õppeaastate peale kokku on alustavatest õpetajatest tööle asunud 3%. Neis kutseõppeasutustes ongi töötajaid, sh õpetajaid, vähe ning tõenäosus, et ametikoht vabaneb, on väike. Ülejäänud alustavad õpetajad on jagunenud ülejäänud suurusgruppide lõikes suhteliselt ühtlaselt.

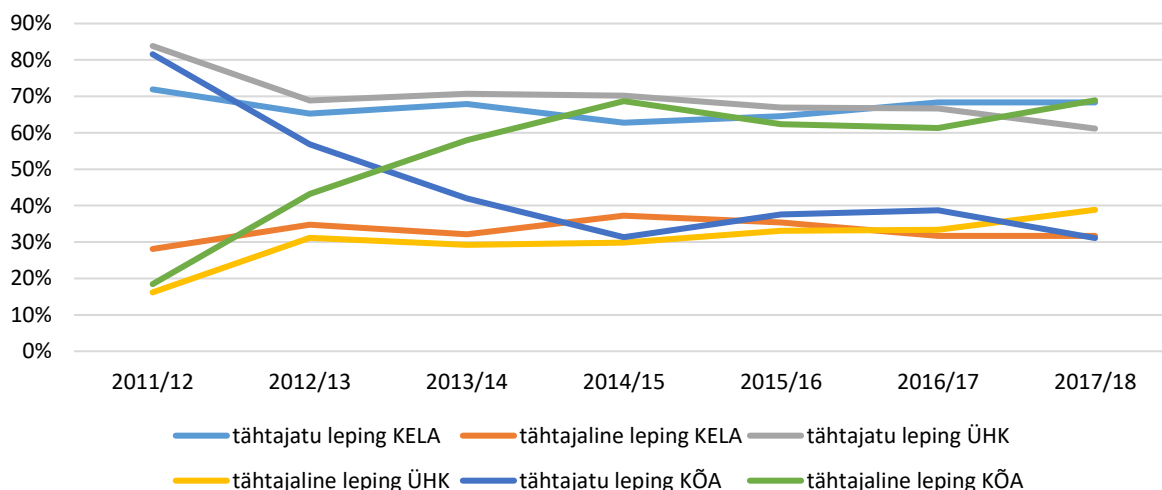
Keskmiselt 40% esmakordselt tööle asunud õpetajatest asus tööle kutseõppeasutustes, kus õpetajate keskmine koormus jääb vahemikku 0,5–0,74. Erinevalt üldhariduskoolides alustavatest õpetajatest on kutseõppeasutustes tööd alustavad õpetajad keskmise koormuse vahemike alusel jaotunud võrdsemalt kui üldhariduskoolides alustavad õpetajad. 29% kutseõppeasutustes alustavatest õpetajatest asus tööle koolidesse, kus õpetajate keskmine koormus jäi vahemikku 0,75–0,99 ning 28% kutseõppeasutustesse, kus see näitaja jäi vahemikku 0,25–0,49. Suurem keskmine koormus on õpetajatel kutseõppeasutustes, kus on

rohkem õpilasi – suuremas osas üle 1000 õpilasega kutseõppeasutusest on õpetajad tööl 0,75–1 koormusega, kuid väiksemates pigem 0,5–0,75 koormusega.

Ka koolieelsetest lasteasutustest asuvad uued õpetajad tööle eelkõige asutustesse, mida on Eestis kõige enam ja/või kus summaarselt käib kõige enam lapsi ja töötab kõige enam õpetajaid – 92% asus 2011/2012.–2017/2018. õppeaasta keskmisena tööle munitsipaallasteaedadesse ja enam kui 100 lapsega lasteaedadesse (2/3 alustavatest õpetajatest), kus asutuse õpetajate kvalifikatsioon jääb vahemikku 76–100% (2/3 alustavatest õpetajatest) ja õpetajate keskmine koormus vahemikku 0,75–0,99 ametikohta (76% alustavatest õpetajatest).

Alustavate õpetajatega sõlmitakse tõenäolisemalt tähtajalised lepingud

EHISe andmed näitavad, et õppeaastatel 2011/2012–2017/2018 esmakordselt õpetajana tööle asunute lepingulise suhte kestus erineb õppeasutuse liigiti¹³. Keskmiselt ühe kolmandikuga koolieelsetes lasteasutustes ja üldhariduskoolides tööd alustavatest õpetajatest on sõlmitud tähtajalised lepingud¹⁴ ja kahe kolmandikuga tähtajatud lepingud. Kutseõppeasutustes on vaatlusalusel perioodil tähtajalisi ja tähtajatuid lepinguid uute õpetajatega sõlmitud keskmiselt pea võrdselt – 55% ja 45%, kuid aastate jooksul on tähtajaliste lepingute osakaal kasvanud 70%-ni (joonis 7).

Joonis 7. Alustavate õpetajate lepinguline suhe tööandjaga

Allikas: EHIS

¹³ Vaatluse all on need alustavad õpetajad, kelle lepingu alguskuupäevad jäävad erinevatel õppeaastatel vahemikku eelneva aasta 11. novembrist kui järgmise aasta 10. novembrini; see hõlmab alustavatest õpetajatest umbes 95%.

¹⁴ Enamik sõlmitavaid lepinguid on töölepingud, aga koolides ja lasteaedades sõlmitakse ka võlaõiguslikke lepinguid.

Võrreldes kõigi koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste õpetajate lepingulise suhte kestuse andmetega 2011/2012.–2017/2018. õppeaastal, tuleb nentida, **et alustavate õpetajatega sõlmitakse kordades rohkem tähtajalisi lepinguid**. Põhjuseks võib olla asenduskohale tööle asumine, kuid seda infot EHISes ei ole. Koolieelsetes lasteasutustes on perioodil 2011/2012–2017/2018 keskmiselt 6% õpetajatega sõlmitud tähtajalised lepingud, mis on umbes kuus korda vähem alustavate õpetajate samast näitajast. Üldhariduskoolides on nimetatud perioodil samuti keskmiselt 6% kõigist õpetajatest töötanud tähtajalise lepingu alusel, mis on ligikaudu viis korda vähem kui alustavate õpetajate puhul. Kutseõppeasutustes on tähtajaliste lepingute sõlmimise vahe alustavate ja kõigi õppeasutuse õpetajate vahel väikseim, umbes kolmekordne.

Järgnevalt võetakse vaatluse all see, millistel kuudel sõlmitakse 2011/2012.–2017/2018. õa enim lepinguid alustanud õpetajatega. Nagu lepingulise suhte kestuse näitaja, varieerub ka lepingu sõlmimise kuu näitaja õppeasutuse ti (tabel 6).

Tabel 6. Õpetajate lepingute algus kuude ja asutuse tüüpide lõikes perioodil 2011/12-2017/18

Õppeasutuse tüüp	august	september	muud kuud	Kokku	august	september	muud kuud
koolieelne lasteasutus	1293	1222	1447	3962	33%	31%	37%
üldhariduskool	2074	2614	968	5656	37%	46%	17%
kutseõppeasutus	307	958	383	1648	19%	58%	23%

Allikas: EHIS

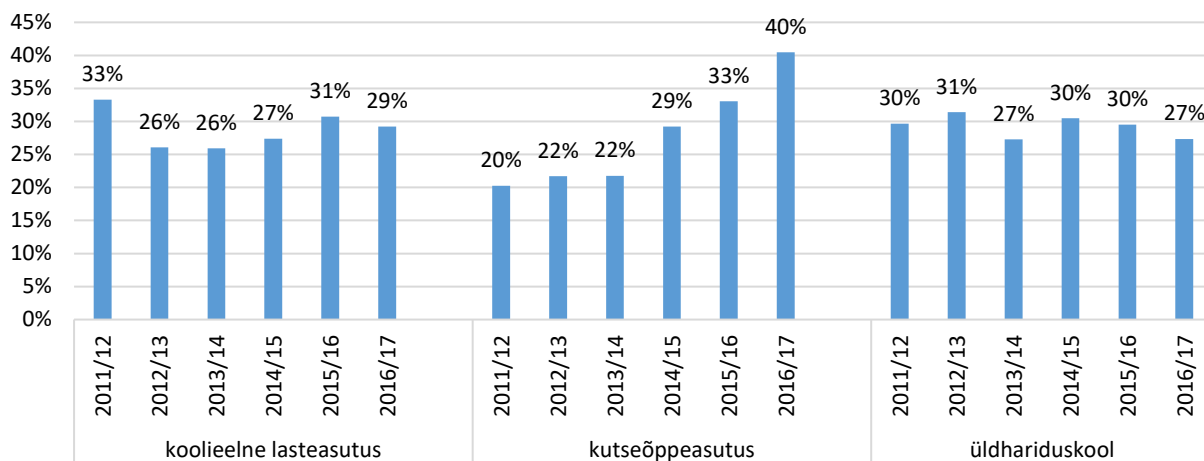
Koolieelsetes lasteasutustes sõlmiti 2011/2012.–2017/2018. õa lepinguid pea võrdselt nii augustis, septembris kui ka aasta muudel kuudel (osakaalud vastavalt – 33%, 31% ja 37%). Üldhariduskoolides asuvad alustavad õpetajad kõige rohkem tööle septembrikuus, mil sõlmitakse lepingud pea poolte alustavate õpetajatega (keskmiselt 46%), keskmiselt 37% õpetajatest asub tööle augustis ning vaid 17% aasta muudel kuudel. Kutseõppeasutustes asub suurim osa alustavatest õpetajatest tööle samuti septembrikuus (keskmiselt 58%), 23% aasta muudel kuudel ja vaid 19% augustikuus. Üldiselt saab neist andmetest järeldada, et **koolid ei vaja uusi õpetajaid mitte ainult õppeaasta hakul, vaid kogu õppeaasta jooksul**.

Ligi 30% alustavatest õpetajatest töötavad koolis, kus nad tööle asuvad, maksimaalselt ühe õppeaasta

Vaadeldes alustavate õpetajate töötamist alustamisele järgneval õppeaastal, näitavad EHISe andmed, et perioodil 2011/2012–2016/17¹⁵ on üldhariduskoolides õpetajana alustanutest olnud järgneval õppeaastal tööl (edaspidi tööl püsimine) keskmiselt 71%, kutseõppeasutustes

¹⁵ 2017/2018. õa alustanud õpetajate kohta andmed puuduvad, sest võrdlusbaasi veel ei ole.

õpetajakarjääri alustanutest keskmiselt 72% ning lasteaedadesse esmakordselt tööle asunutest keskmiselt 71%. See tähendab, et **ligi 30% alustavatest õpetajatest jäävad kooli, kus nad tööle asuvad, maksimaalselt üheks õppeaastaks** (joonis 7)¹⁶. Viimase kümne aasta lõikes on õpetajate tööl püsimine kutseõppeasutustes langenud, samas üldhariduses ja alushariduses kasvanud. Kõigis õppeasutuse liikides püsivad kõige tõenäolisemalt kuni ühe aasta tööl tähtajalise lepinguga ja kooli keskmisest väiksema koormusega õpetajad.

Joonis 8. Alustavate õpetajate osakaal, kes töötavad koolis, kus nad tööle asuvad, maksimaalselt ühe õppeaasta kooli tüübi ja alustamise õppeaasta lõikes

Allikas: EHIS

Maksimaalselt aasta¹⁷ (2011/2012.–2016/2017. õppeaastal alustanud õpetajatest) on õppeasutuses, kus nad alustavad, keskmisest tõenäolisemalt tööl osakoormusega õpetajad (mida väiksem koormus, seda tõenäolisemalt on nad tööl kuni aasta), tähtajalise lepinguga töötavad õpetajad ja need, kes on EHISe andmetel kõrgeima haridustaseme saavutanud mõnel muul alal kui õpetajakoolituses. Kooli suurus, omandivorm, üldine töökoormus ja kooli asukoht ei mõjuta EHISe andmetel seda, kas alustav õpetaja töötab esimeses õppeasutuses vaid ühe aasta või kauem. Kui 2015/2016. ja 2016/2017. õppeaastal pärast esimest aastat koolist lahkunute hulgas on kasvanud 30–39-aastaste ja kuni 29-aastaste osakaal, siis kogu perioodi jooksul pärast esimest õppeaastat lahkunute hulgas seost lahkuva õpetaja vanusega ei ole, ka ei ole seost alustava õpetaja vastavusega kvalifikatsiooninõuetele ega sellega, kas alustav õpetaja on nais- või meessoost.

Võib näha, et ainult EHISe andmetele tuginedes on võimalik vaid väga väikses osas öelda, mis on need tegurid, millega seoses uued õpetajad õppeasutustest kiiremini lahkuvad. Suurbritannias läbi viidud uuringu (2018) tulemused näitavad, et peamine põhjus, miks õpetajad töölt lahkuvad, on töökoormus, kuid töökoormusega tihedalt seotult näiteks ka stress,

¹⁶ Seda tulemust ei saa võrrelda õpetajakoolituse peatükis esitatuga, sest õpetajakoolituse peatükis ei ole käsitletud õpetama asumise algust, vaid õpetajana töötamist lõpetamiskärgsel aastal ja hiljem.

¹⁷ Need õpetajad võivad olla hiljem asunud õpetajana tööle mõnda teise õppeasutusse, kuid samasse õppeasutusse nad vaatlusalusel perioodil naasnud ei ole.

kooli juhtkonna toetuse puudumine, muudatused poliitikas (eksamikorralduses, õppekavades), täiendusõppe efektiivsus ja töö tasustamine. Selles uuringus rõhutatakse, et lahkumisotsus tehakse erinevate põhjuste kuhjudes ja noored õpetajad võtavad otsuse vastu oluliselt kiiremini kui vanemad. Wolf ja DeLazzari (2017) toovad esile, et Suurbritannias lahkuvad õpetajaametist eriti kiiresti pärast tööle asumist füüsika, matemaatika ja keelte õpetajad ning üks põhjus võib olla selles, et mujal ootab neid kõrgem palk.

Eestis on õpetajaametist lahkumise subjektiivse tausta analüüsimiseks võimalik seostada EHISE andmed ja õppeasutuste rahuloluküsitluse andmed, kuid see nõuab eraldi analüüsi.

Tehtavad ja kavandatud tegevused

Õpetajakoolituses õppijatele ja alustavatele õpetajatele on elukestva õppe strateegia programmis „Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid“ praegu suunatud järgmised tegevused:

- 2008. aastast käivitatud **õpetajakoolituse stipendiumiprogramm**, mille raames on 2009. aastast alates stipendiumi makstud 80–100 üliõpilasele aastas;
- Kvalifitseeritud õpetajate puuduse vähendamiseks ja õpetajakutse atraktiivsuse suurendamiseks rakendus 2008. õppeaasta algusest **õpetajate lähtetoetuse süsteem**. Lähtetoetust makstakse neile õpetajakoolituse lõpetanutele ja 2018. aastast alates ka erialase kõrgharidusõppe lõpetanud tugispetsialistidele, kes:
 - asuvad esmakordselt õpetaja või tugispetsialistina tööle 18 kuu jooksul pärast lõpetamist või
 - asusid esmakordselt õpetajana tööle õpetajakoolituse või sellele vahetult eelnenud bakalaureuseõppe käigus, kui bakalaureuseõppe lõpetamise ja õpetajakoolituse alustamise vahele jäi vähem kui üks aasta või
 - asusid esmakordselt logopeedina, eripedagoogina, koolipsühholoogina või sotsiaalpedagoogina tööle erialase kõrghariduse omandamise ajal või sellele vahetult eelnenud kõrgharidustaseme õppe käigus, kui eelnevate õpingute lõpetamise ja erialase kõrghariduse õpingute alustamise vahele jäi vähem kui üks aasta.

Toetust makstakse neile, kes töötavad kas õpetajana üldharidus- või kutsekoolis või tugispetsialistina üldhariduskoolis vähemalt 0,5 ametikohaga. 2018. aastal on õpetaja lähtetoetuse suuruseks 12 783 eurot. Toetussumma makstakse taotlejale välja kolmes osas. Kui õpetaja või tugispetsialist ei tööta täistööajaga, muudetakse lähtetoetuse suurusst proportsionaalselt vastavalt õpetaja või tugispetsialisti täidetavale ametikohale lähtetoetuse maksmise õppeaastal. Lähtetoetuse taotlemisega võtab õpetaja või tugispetsialist endale kohustuse töötada ametikohal viis aastat.

- **Kutseaasta programm** – riiklikult käivitatud kava koolieelsete lasteasutuste õpetajatele, eripedagoogidele, üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste algajatele õpetajatele ning nende kogenud kolleegidele. Programmi viivad Haridus- ja Teadusministeeriumi rahastamisel ellu Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool. Selle raames toimuvad:
 - õpetajate tugiprogramm, mille raames korraldatakse koolivaheaegadel algajatele õpetajatele mõeldud seminare, kus analüüsitakse esimes(t)e tööaasta(te) kogemusi, käsitletakse õpetaja igapäevatöös tekkinud probleeme ja otsitakse üheskoos või vajaduse korral asjatundjaid kaasates neile lahendusi.
 - mentorite koolitus
 - mentorite ja algajate õpetajate infovahetus
 - mentorite seminarid
 - kutseaasta läbinute supervisioon

Kutseaasta programm ei ole praegu kohustuslik, kuid selle kohustuslikuks muutmine võib toetada alustavate õpetajate tööle jäämist.

Uute tegevustena on ette nähtud õpetajaameti **mainet tõstvad programmid**. Praeguseks on välja töötatud õpetajaameti maine ja kuvandi kontseptsioon, millega kooskõlas korraldatakse õpetajaameti maine tõstmiseks ning ameti väärtustamiseks mitmeid tegevusi. Otsesteks sihtrühmadeks, keda soovitakse kõnetada ja kelle tegevust mõjutada, on ametisolevad õpetajad, noored, kes võiksid õpetajaks õppida, ning varasema töökogemusega magistrikraadiga inimesed vanuses 35+, kes võiksid kaaluda karjääripööret ja kellel on huvi õpetajaameti vastu. Kontseptsiooni tegevuste elluviimisesse panustavad nii ülikoolid, Innove kui kolmanda sektori organisatsioonid. Näiteks korraldatakse õpetajakoolituse üliõpilaste külaskäike haridusasutustesse, avatud uste päevi haridusasutustes ja kõrgkoolides, võimaldatakse huvilistel olla tudengivarjuks õpetajakoolituse üliõpilastele ja töövarjuks õpetajatele, osaletakse karjäärimissidel, noortele suunatud infoüritustel ja korraldatakse muid õpetajaametit atraktiivselt tutvustavaid tegevusi. Nii noored kui muu töökogemusega inimesed saavad spetsiaalselt neile mõeldud programmide või ürituste raames tutvuda õppimise ja õpetajaameti tänapäevase sisuga ning kohtuda inspireerivate õpetajatega. Programme ja üritusi korraldatakse vastavalt vajadusele.

EHISE andmetele tuginedes saab öelda, et viimastel aastatel on alustatud tegevuste tulemusena oluliselt kasvanud kuni 30-aastaste õpetajate arv Eesti haridussüsteemis ning alustavate õpetajate hulgas on palju neid, kelle kõrgeim haridustase ei ole õpetajakoolituse alal, vaid kes alustavad õpetajakarjääri, kasutades alternatiivseid teid. Samal ajal ei jää väga paljud alustavad õpetajad kuigi kauaks tööle õppeasutusse, kus nad oma karjääri alustavad. Selle probleemi tagamaade selgitamiseks on vaja analüüsida EHISE andmeid alustavate õpetajate ja nende tausta kohta koos õppeasutuste rahuloluküsitluse andmetega.

Kasutatud kirjandus

Education at a Glance (2017). OECD. Indicator D5 Who are the teachers?
<http://dx.doi.org/10.1787/888933562277>

Eesti kõrgkoolide 2015. aasta vilistlaste uuring (2017). Ernst & Young,
https://www.hm.ee/sites/default/files/uuringud/ey_htm_korgkoolide_vilistlased_aruanne.pdf

Factors affecting teacher retention: qualitative investigation – research report (2018).

CooperGibson Research,

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/686947/Factors_affecting_teacher_retention_-_qualitative_investigation.pdf

Haaristo, H-S., Kirss, L., Leppik, C., Mägi, E., Haugas, S. (2017). Eesti üliõpilaste eluolu 2016: rahvusvahelise üliõpilaste uuringu EUROSTUDENT VI Eesti analüüs. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Leppik, M. (2018). Kutse- ja kõrgharidusõpingud lõpetanute edukus tööturul 2016. Haridus- ja Teadusministeeriumi aastaanalüüs 2018. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Lindqvist, P., Nordänger, U. K., Carlsson, R. (2014). Teacher attrition the first five years – A multifaceted image. Teaching and Teacher Education no 40, lk 94–103.

Mets, U., Viia, A. (2018). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: haridus ja teadus. Uuringu lühiaruanne. Tallinn: SA Kutsekoda

Study on Policy Measures to improve the Attractiveness of the Teaching Profession in Europe. Volume 1. Final report (2014). <http://bookshop.europa.eu/en/study-on-policy-measures-to-improve-the-attractiveness-of-the-teaching-profession-in-europe-pbNC3112379/>

Valk, A. (2016). Õpetajaamet atraktiivsus. Tartu, Haridus- ja Teadusministeerium.

Worth, J., Latest teacher retention statistics paint a bleak Picture for teacher supply in England. 28.06.2018. <https://www.nfer.ac.uk/news-events/nfer-blogs/latest-teacher-retention-statistics-paint-a-bleak-picture-for-teacher-supply-in-england/>

Worth, J. and De Lazzari. G. (2017). Teacher Retention and Turnover Research. Research Update 1: Teacher Retention by Subject. Slough: NFER.

<https://www.nuffieldfoundation.org/sites/default/files/files/Research%20Update%201.pdf>

Lisa 1. 2006–2017 aastatel õpetajakoolituse lõpetanute töötamine õppeasutuste eri liikides

	Ainevaldkond	ÜHK	KELA	KÕA	HK	KELA, ÜHK	ÜHK, KÕA	ÜHK, HK	muud kombi- natsioonid	ei ole töötanud õpetajana	Kokku
Aineõpetajate koolitus	humanitaaraine d	45%	7%	1%	1%	3%	2%	4%	1%	35%	627
	keeled	58%	4%	2%		3%	2%	4%		27%	622
	kunstiained	13%	16%	1%		22%		6%	13%	27%	93
	loodusained	63%	5%	2%		2%	3%	4%		20%	386
	matemaatika ja informaatika	67%		3%			6%	3%		19%	233
	mitme aine õpetaja	67%	4%	1%		9%		5%	0%	13%	163
	pedagoogika, eripedagoogika, logopeedia	48%	11%	1%		8%	0%	4%		28%	170
	reaalained	59%		4%						24%	68
	sotsiaalained	69%		3%			8%			18%	159
	tehnoloogia	28%		6%				7%		54%	95
Klassiõpetajate koolitus	klassiõpetaja	73%	4%			6%		6%	1%	9%	758
	pedagoogika, eripedagoogika, logopeedia	39%	11%	0,1%		5%		1%		43%	748
Koolieelse lasteasutuse õpetajate koolitus	koolieelne lasteasutus	2%	82%	0,0%	0,2%	4%	0%		2%	10%	3384
Kutseõpetajate koolitus	kehaline kasvatus	20%	8%					28%	16%	23%	102
	kunstiained	21%	3%	2%	3%	7%	1%	14%	11%	39%	518
	kutseõpetaja	10%		46%		0%	6%			34%	274
	tehnoloogia	37%	3%	16%		3%	5%	6%		28%	200
Kokku		30%	35%	3%		4%	1%	3%	2%	21%	8600

Allikas: EHIS

Märkus: Ainevaldkondade jaotus tugineb Haridussilma õppeainete liigitusele.

Lisa 2. 2006/2007.–2016/2017. õppeaastal õpetajakoolituse lõpetanute esimene tööleasumine lõpetatud õppekava ainevaldkonna järgi

	Ainevaldkond	ei ole õpetajaks läinud	enne lõpetamist	lõpetamisega samal õppeaastal	lõpetamisele järgneval õppeaastal	kaks või enam aastat pärast lõpetamist	Kokku	ei ole õpetajaks läinud	enne lõpetamist	lõpetamisega samal õppeaastal	lõpetamisele järgneval õppeaastal	kaks või enam aastat pärast lõpetamist
Aineõpetajate koolitus	humanitaarained	222	135	36	93	141	627	35,4%	21,5%	5,7%	14,8%	22,5%
	keeled	165	175	61	158	63	622	26,5%	28,1%	9,8%	25,4%	10,1%
	kunstiained	25	37	5	18	8	93	26,9%	39,8%	5,4%	19,4%	8,6%
	loodusained	78	99	60	91	58	386	20,2%	25,6%	15,5%	23,6%	15,0%
	matemaatika ja informaatika	44	79	23	65	22	233	18,9%	33,9%	9,9%	27,9%	9,4%
	mitme aine õpetaja	22	42	31	55	13	163	13,5%	25,8%	19,0%	33,7%	8,0%
	pedagoogika, eripedagoogika, logopeedia	47	19	11	29	64	170	27,6%	11,2%	6,5%	17,1%	37,6%
	reaalained	16	11	12	7	22	68	23,5%	16,2%	17,6%	10,3%	32,4%
	sotsiaalsed	28	77	14	31	9	159	17,6%	48,4%	8,8%	19,5%	5,7%
	tehnoloogia	51	19	2	15	8	95	53,7%	20,0%	2,1%	15,8%	8,4%
Klassiõpetajate koolitus	klassiõpetaja	66	243	110	277	62	758	8,7%	32,1%	14,5%	36,5%	8,2%
	pedagoogika, eripedagoogika, logopeedia	325	143	45	111	124	748	43,4%	19,1%	6,0%	14,8%	16,6%
Koolieelikute õpetajate koolitus	koolieelne lasteasutus	339	1279	500	762	504	3384	10,0%	37,8%	14,8%	22,5%	14,9%
Kutseõpetajate koolitus	kehaline kasvatus	23	53	7	13	6	102	22,5%	52,0%	6,9%	12,7%	5,9%
	kunstiained	200	131	34	71	82	518	38,6%	25,3%	6,6%	13,7%	15,8%
	kutseõpetaja	92	106	27	31	18	274	33,6%	38,7%	9,9%	11,3%	6,6%
	tehnoloogia	55	91	21	19	14	200	27,5%	45,5%	10,5%	9,5%	7,0%
Kokku		1798	2739	999	1846	1218	8600	20,9%	31,8%	11,6%	21,5%	14,2%

Allikas: EHIS

Lisa 3. Õpetajakoolituse lõpetanute keskmine vanus ainevaldkonna ja tööleasumise järgi

	Ainevaldkond	enne lõpetamist	lõpetamisega samal õppeaastal	lõpetamisele järgneval õppeaastal	kaks või enam aastat pärast lõpetamist	ei ole õpetajana tööle asunud	Kokku
Aineõpetajate koolitus	humanitaarained	28,1	24,9	23,3	23,0	24,2	25,0
	keeled	32,3	26,0	28,2	26,6	26,3	28,5
	kunstiained	36,0	25,0	29,3	25,0	29,0	31,3
	loodusained	30,6	28,7	24,9	24,2	25,0	27,2
	matemaatika ja informaatika	30,6	27,3	27,0	26,8	24,5	27,8
	mitme aine õpetaja	26,1	25,0	27,1	23,7	24,7	25,9
	pedagoogika, eripedagoogika, logopeedia	24,9	22,0	21,6	22,5	22,9	22,9
	reaalained	26,8	23,9	25,9	21,4	22,1	24,6
	sotsiaalsed	32,2	28,3	27,6	26,8	27,0	29,8
	tehnoloogia	43,0	24,5	31,4	24,3	25,0	29,5
Klassiõpetajate koolitus	klassiõpetaja	34,4	27,3	26,6	26,6	26,7	29,2
	pedagoogika, eripedagoogika, logopeedia	31,9	28,4	28,0	26,9	25,5	27,8
Koolieelse lasteasutuse õpetajate koolitus	koolieelne lasteasutus	35,0	33,1	28,9	31,5	30,8	32,5
Kutseõpetajate koolitus	kehaline kasvatus	29,5	26,4	25,4	29,5	26,1	28,0
	kunstiained	34,8	30,9	29,4	30,3	31,6	31,9
	kutseõpetaja	36,9	36,6	41,3	38,5	38,7	38,0
	tehnoloogia	42,2	35,6	32,4	41,4	37,9	39,1
Kokku		33,7	30,3	27,9	29,0	30,4	28,1

Allikas: EHIS

Lisa 4. 2011/2012.–2017/2018. õa esmakordselt õpetajatööd alustanud õpetajate kõrgeim kvalifikatsioon

	2011–2017 kokku			Osakaal		
	ÜHK	KÕA	KELA	ÜHK	KÕA	KELA
Algharidus			1			0%
Põhiharidus või vastav kvalifikatsioon	8	10	30	0%	1%	1%
Keskharidus või vastav kvalifikatsioon	828	411	1254	14%	24%	30%
Kesk- ja kõrghariduse vaheline kvalifikatsioon	66	52	187	1%	3%	4%
Rakenduskõrgharidus või vastav kvalifikatsioon või bakalaureusekraad või vastav kvalifikatsioon	2002	431	1754	34%	25%	42%
Magistrikraad või vastav kvalifikatsioon	1672	434	644	29%	25%	15%
Magistri- ja doktorikraadi vaheline kvalifikatsioon	1043	284	198	18%	16%	5%
Doktorikraad	57	11	3	1%	1%	0%
* Teadmata	132	100	107	2%	6%	3%
Kokku	5808	1733	4178			

Allikas: EHIS

Märkus: Alustanud õpetajate kõrgeima kvalifikatsiooni andmed õpetajate ja õppejõudude alamregistri alusel.

Lisa 5. 2011/2012.–2017/2018. õa esmakordselt õpetajatööd alustanud õpetajate info kõrghariduse õppurite andmestikus vanuserühmade järgi

vanuserühm	staatus	KELA	KÕA	ÜHK	Kokku
kuni 29	lõpetanud kõrghariduse	74%	57%	80%	76%
	katkestanud	12%	19%	9%	11%
	õpib	7%	5%	6%	6%
	EHISe õppurite registris info puudub	7%	20%	5%	7%
30–39	lõpetanud kõrghariduse	44%	40%	48%	45%
	katkestanud	12%	17%	13%	13%
	õpib	7%	6%	5%	6%
	EHISe õppurite registris info puudub	37%	37%	34%	35%
40–49	lõpetanud kõrghariduse	34%	29%	30%	31%
	katkestanud	8%	14%	10%	10%
	õpib	4%	5%	5%	5%
	EHISe õppurite registris info puudub	53%	52%	55%	54%
50–59	lõpetanud kõrghariduse	14%	12%	15%	14%
	katkestanud	5%	6%	7%	6%
	õpib	0%	1%	1%	1%
	EHISe õppurite registris info puudub	80%	81%	77%	79%
60 ja vanemad	lõpetanud kõrghariduse	4%	4%	5%	5%
	katkestanud	1%	4%	2%	2%
	EHISe õppurite registris info puudub	95%	92%	93%	93%

Allikas: EHIS